

Разбирање на сегашната историја:
**Вооружениот конфликт на територијата на
Република Македонија во 2001 година**

Хелсиншки комитет за човекови права во Република Македонија
Центар за човекови права и разрешување конфликти

Скопје, 2005

Публикацијата
**Вооружениот конфликт на територијата на
Република Македонија во 2001 година**
е завршен продукт на проектот
РАЗБИРАЊЕ НА СЕГАШНАТА ИСТОРИЈА

Проектот е финансиран од Мисијата на
Европската Унија (European Initiative for
Democracy and Human Rights)

**Центар за
човекови права и
разрешување конфликти**
Институт за социолошки
и политичко-правни
истражувања

HELSINKI COMMITTEE FOR HUMAN RIGHTS

ХЕЛСИНШКИ КОМИТЕТ ЗА ЧОВЕКОВИ ПРАВА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
KOMITETI I MAKEDONIA COMITET DI HELSINKO ХЕЛСИНШКИ КОМИТЕТ ЗА ЧОВЕКОВИ ПРАВА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
HELSINKI CUMHURİYETİ'NİN HELSINKI KOMİTTİ BİSÖS KOMİTETİ Zİ BÜDİSKA
PER TE ÖBİLLİĞİ E NERİTİ HELSINKI Pİ-NDREPTULTI-A E MANUSĒNGERE
MAQEDONISE İNSAN HAKLARI KOMİTESİ M A S C H E D O N I A R E P U B L I K A M A K E D O N I J A P R A V A R E P U B L I K E
Uл. Даме Груев 8/5, 1000 Скопје; п-фах 58 Р. Македонија тел/факс: + 389 2 3290 469; 3119 073
St. Dame Gruев 8/5, 1000 Скопје; PO Box 58 Republic of Macedonia tel/fax: + 389 2 3290 469; 3119 073
Rr. Dame Gruев 8/5, 1000 Shkup; f.p. 58 Republika e Maqedonisë tel/fax: +389 2 3290 469; 3119 073

Учесници во проектот
РАЗБИРАЊЕ НА СЕГАШНАТА ИСТОРИЈА:

- Виолета Петроска-Бешка, ко-раководител
 - Мирјана Најчевска, ко-раководител
 - Луан Имери, асистент

Од Институтот за национална историја:

- Ирена Стефоска
- Исамедин Азизи

Од Бирото за развој на образованието:

- Живко Степановски
- Илир Мемеди

Професори по историја во средни училишта:

- Скендер Асани
- Хафет Цека
- Кенан Исени
- Адријан Фазлија
- Шикери Џафери
- Бесник Емини
- Азиз Рамадани
- Асан Абази
- Музафер Салиу
- Меди Бектеш
- Рухид Незири
- Ејуп Реџеџи
- Шазим Салаи
- Димко Попоски
- Весна Матеска
- Валентина Стаменковиќ
- Радмила Маџовска
- Светлана Сарк
- Лозанка Настовска
- Соња Цветковска
- Борче Велјаноски
- Светлана Јовановска
- Цветан Станкоски
- Јованка Јовановиќ
- Ѓуре Сибиновски

*Мислењата изнесени во оваа публикација не секогаш
го одразуваат ставот на Мисијата на Европската Унија*

ВОВЕД

Историјата на конфликтите сочинува поголем дел од содржината на учебниците по историја, со посебен акцент на конфликтите во кои една од страните ја претставуваат припадници на етничката заедница на учениците. Кога учат за историјата на конфликтите во кои е вклучена „нивната“ страна, учениците се запознаваат само со едната страна на приказната, се разбира, со „нивната“ и само тој дел од приказната го прифаќаат како единствено „точен“. Тоа се однесува на изборот на настаните, на личностите кои се прикажуваат, на обемот на самото прикажување и на терминологијата што се користи.

Целта на таквото прикажување на минатото е да се оправда сопствената страна, што често се прави со нејзино глорификување и/или со негативно вреднување или “квази објективно” прикажување на случувањата, што најчесто не е можно без оцрнување на другата страна. Во ситуација кога двете страни во конфликтот се принудени да ја делат територијата на која живеат, така прикажаната историја се доживува како средство за продолжување на борбата едни против други, придонесувајќи за пролонгирање на тензиите, кои и претходно биле генератор на конфликтот.

Вооружениот конфликт во Република Македонија од 2001 година претставува незаобиколлив момент во развојот на државата и односите меѓу различните етнички заедници. За конфликтот многу се зборува и тој на големо се анализира, меѓутоа многу малку се користи во функција на градење нов пристап и нови односи меѓу припадниците на етничките заедници. Конструктивното прикажување на вооружениот конфликт од 2001 година во учебниците по историја претставува посебен предизвик, но истовремено и нужен предуслов за натамошно градење на граѓанскиот идентитет во Република Македонија.

Целта на проектот РАЗБИРАЊЕ НА СЕГАШНАТА ИСТОРИЈА е да помогне во премостување на постојната етничка поделеност во Република Македонија на тој начин што вооружениот конфликт од 2001, кој е широко доживеан како судир меѓу Албанците и Македонците, ќе го презентира во вид на специфична лекција по историја. Идејата беше оваа лекција во себе да ги вклопи радикалните перспективи на двете страни придружени со една заедничка верзија што е прифатлива за двете страни. Од прикажувањето на вооружениот конфликт на таков начин се очекува да придонесе во трансформирање на улогата на историјата - од фактор што го продлабочува јазот, во мост за премостување на јазот што постои меѓу македонската и албанската заедница во Македонија.

Содржината на заедничката лекција е добиена од елементите идентификувани од страна на самите професори-учесници во проектот. Притоа е настојувано да се користат главно факти, а секогаш кога е користена нивна интерпретација применет е еден од следните критериуми за нивно вклопување во лекцијата: (1) да не се спорни за припадниците на двете етнички заедници или (2) да е постигнат е консензус околу нивното прикажување или (3) паралелно да се прикажат двете различни перспективи (секогаш кога консензусот не е можен).

Пристапот што е искористен во лекцијата за вооружениот конфликт во 2001 може да послужи како модел за прикажување на минатото и предавање историја на учениците, особено на оние теми каде што постојат разлики во гледањето на двете страни.

Лекцијата за вооружениот конфликт е продукт од разботата на група професори кои предаваат историја во средни училишта со етнички хетероген состав. Напишаната лекција може да послужи како пример и доказ дека наставниците по историја може и треба да бидат вклучени во пишувањето на учебниците.

Декември 2005

Виолета Петроска-Бешка
Мирјана Најчевска

ВООРУЖЕНИОТ КОНФЛИКТ НА ТЕРИТОРИЈАТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ВО 2001 ГОДИНА

1. Општествено-економски и политички прилики во Република Македонија во периодот 2000-2001
2. Причини за започнување на вооружениот конфликт и страни во конфликтот
3. Текот на вооружениот конфликт и борбените активности по региони
4. Рефлексии врз другите региони во земјата
5. Улогата на парламентот, владата, полицијата и војската во текот на вооружениот конфликт
6. Придонесот на меѓународната заедница во текот и разрешувањето на вооружениот конфликт
7. Завршување на вооружениот конфликт и значењето на рамковниот договор од Охрид
8. Влијанието на вооружениот конфликт врз глобалните демократски движења во Република Македонија

ЦИП

ОПШТЕСТВЕНО-ЕКОНОМСКИ И ПОЛИТИЧКИ ПРИЛИКИ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ВО ПЕРИОДОТ 2000-2001

Периодот 2000-2001 година, во Р. Македонија, се карактеризира со сложени општествено-економски и политички промени како резултат на транзицијата.

Многу индустриски капацитети пропаднаа и беа затворени, голем дел од населението остана без работа и нагло осиромаша. Приватизацијата беше проследена со различни неправилности, недоречености во законската регулатива и груби злоупотреби. Актуелната власт во која партиципираа и партиите на Албанците не можеше да се справи со ваквите состојби во државата. Политичките партии беа формирани на етничка основа.

Политичките прилики ја правеа состојбата во Македонија кривка и несигурна, најмногу поради фактот што Македонија ги живееше првите години на самостојна и суверена држава.

Периодот 2000-2001 година се карактеризира со голема невработеност (400.000 работноспособни лица се невработени, а 80.000 семејства примаат социјална помош) и недовршен процес на приватизација проследен со стечајни постапки за голем број фирми. Се забележува континуиран пад на стандардот на живеење.

Политичкиот живот го карактеризираат партии со моноетничка структура, а на власт се наоѓаат националистички ориентирани партии. Власта е централизирана, а правниот систем и законите се уште не се до крај изградени (не се донесени сите потребни закони, донесените закони често се менуваат и судовите долго ги решаваат предметите што доаѓаат пред нив).

И покрај тоа што во Парламентот има претставници на политичките партии на Албанците и во владината коалиција учествуваат министри-Албанци, во администрацијата и државната структура Албанците не се пропорционално застапени. Политичките партии на Албанците во Македонија продолжуваат со јавно манифестирање на незадоволството од статусот на Албанците во политичкиот и во јавниот живот во земјата. Напнатоста во меѓуетничките односи доаѓа до израз преку демонстрациите на Албанците со барање за зголемување на колективните права што се проследени со судири со полицијата и демонстрации на Македонците против зголемувањето на правата на Албанците.

Распаѓањето на СФРЈ и осамостојувањето на Република Македонија предизвикаа темелни политички, општествени и економски промени во земјата.

Плурализмот се манифестираше со формирање на политички партии кои, наместо идеолошки, имаа силен етнички предзнак. Како резултат на транзицијата, голем дел од населението остана без работа, а сиромаштијата, корупцијата, криминалот и економската криза зедоа огромни размери.

Распаднатата економија, политичките скандали и афери, корупцијата и влошените меѓуетнички односи уште повеќе ја дестабилизираа земјата.

Особено треба да се истакне фактот дека со Уставот од 1991 година Албанците ги изгубија правата што формално ги уживаа со Уставот од 1974 година. Од тие причини Уставот беше донесен без гласовите на албанските пратеници во Парламентот.

ПРИЧИНИ ЗА ЗАПОЧНУВАЊЕ НА ВООРУЖЕНИОТ КОНФЛИКТ И СТРАНИ ВО КОНФЛИКТОТ

Имаше повеќе причини за избувнување на конфликтот. Под изговор дека ги бараат правата и слободите стекнати со Уставот на СФРЈ од 1974 година, одредени албански кругови во, и надвор од Македонија сакаа да ја реализираат идејата за создавање на голема Албанија. Политичките партии на Албанците во земјата го подгреваа национализмот кај албанското население за остварување на своите радикални цели.

Ескалацијата на косовската криза во 1999 г. негативно се одрази и на состојбите во Македонија. Таа влијаеше на хомогенизацијата на Албанците и на формирањето на вооружени групи, составени од Албанци од Косово и од Македонија. Овие групи со своето илегално и криминално делување, во северните делови на Македонија, ќе ја дестабилизираат земјата на безбедносен план.

Кон крајот на 2000-та година, и во почетокот на следната, се случуваат и првите инциденти и судири меѓу албанските вооружени формации (т.н. ОНА), составени од криминални групи, терористи и исламистички платеници од едната страна, и македонските безбедносни сили, од другата.

За причините за започнување на вооружениот конфликт постојат различни толкувања. Според официјалното толкување на претставниците на албанската заедница (политичките партии, интелектуалците, невладините организации) основната причина за вооружениот конфликт лежи во дискриминацијата на Албанците присутна во Уставот на Р. Македонија (што се огледа во ограничена употреба на јазикот и етничките симболи и недостаток од високообразовни институции на албански јазик) и во сферата на јавниот живот (вработувањето и третманот од страна на администрација, правосудните органи и полицијата).

Според најраширеното толкување присутно во македонската заедница, вистинската причина за вооружениот конфликт е борбата за територија, чија крајна цел е формирање на голема Албанија, или барем непречено одвивање на нелегалната трговија со дрога и оружје и остварување на други криминални активности.

Официјално, вооружениот конфликт е судир меѓу Ослободителната национална армија (ОНА) од една страна, и безбедносните сили на Република Македонија, од друга. Неофицијално, на вооружениот конфликт се гледа како на судир меѓу албанската и македонската заедница, со оглед на широко распространетиот впечаток дека активностите на ОНА се прифатени и поддржани од страна на албанското население, а активностите на безбедностите сили од страна на македонското население.

Дискриминацијата кон Албанците во сите сфери на општественото живеење, која беше присутна и во претходниот систем, уште повеќе се засили по осамостојувањето на Република Македонија. Во процесот на приватизацијата на општествениот капитал, властите само на Македонците им овозможиле по многу поволни услови да ги откупат фабриките и другите стопански капацитети во земјата.

Учеството на Албанците во државните институции беше минимално. Незастапеноста, особено во безбедносните структури (полицијата и армијата), кај Албанците предизвикуваше силно чувство на загрозеност и недоверба кон овие институции. Ова особено ќе дојде до израз за време на настаните на Бит-пазар и во Гостивар (протести заради неможност за употреба на сопствените етнички симболи), кога во судирите со полицијата беа убиени и малтретирани мнозина граѓани Албанци.

Бидејќи во сферата на високото образование немаше ниту една високообразовна институција со настава на албански јазик, Албанците беа принудени во 1994 година да основаат свој Универзитет во Тетово. Поради интервенција на полицијата, на денот на неговото отворање, неколку Албанци ги изгубиле животите.

Политичките партии на Албанците во Парламентот не успеваа да ги институционализираат нивните барања и служеа само како декор, бидејќи постојано беа надгласувани од пратениците Македонци. Од друга страна, отсутството на слух за политичките барања на Албанците, кои се чувствуваа како граѓани од втор ред, македонските политичари го правдаа со изговорот дека промената на нивниот статус во државата ќе доведе до федерализација на Македонија, а подоцна и до нејзина поделба. Косовската криза 1999 година и улогата на УЧК на Косово ја засилија самодовербата и хомогенизацијата на Албанците во нивниот отпор кон институциите на македонската држава.

Поради систематската задушеност од страна на системот, идејата за востание меѓу Албанците кулминираше во вооружен конфликт во почетокот на 2001 година.

Како страни во конфликтот се појавиле здружените безбедносни сили на Македонија (АРМ и полицијата), од една страна, и Ослободителната национална армија (ОНА), од друга страна.

ТЕКОТ НА ВООРУЖЕНИОТ КОНФЛИКТ И БОРБЕНИТЕ АКТИВНОСТИ ПО РЕГИОНИ

Вооружениот конфликт започна со терористички акции во јануари 2001 година, поточно со нападот на полициската станица во Теарце, Тетовско, каде загина еден припадник на полициските сили од македонска националност.

Почетокот кулминираше со митингот во Тетово, одржан на 14.3.2001, кога албанските интелектуалци јавно го повикаа албанското население да се крене на востание, во име на своите права. Од тетовскиот крај, конфликтот се прошири во скопскиот, и во кумановско-липковскиот регион, каде Албанаците беа мнозинско население. Во споменативе региони имаше вооружени судири помеѓу регуларните полициско-воени сили и припадниците на ОНА, кои на почетокот беа нарекувани терористи, за подоцна да станат „борци за човекови права“.

За време на конфликтот имаше: киднапирања на цивилното население; убиства од заседа на припадниците на полициските сили и на воениот резервен состав кај селата Вејце, Карпалак и Љуботен; палење и уништување на верски објекти; етничко чистење и уништување на домовите на македонското население на териториите каде Албанците беа во мнозинство.

Вооружениот конфликт започна во околината на селото Танушевци (Скопска Црна Гора), во февруари 2001 год. Вооружените дејства се одвиваа во кумановско-липковскиот, тетовскиот и скопскиот регион. Во текот на конфликтот ОНА ги напаѓаше полициските и безбедносните сили на Република Македонија (со директни напади на полициски станици, напади на конвои и помали безбедносни структури, и поединечни акции на минирање патишта и заседи), мобилизираше дел од албанското население за учество во борбените активности и преземаше активности насочени против цивилното население (киднапирање, лишување од слобода, затворање на витални објекти - кумановскиот водовод итн.). Безбедносните сили ги напаѓаа позициите на ОНА, со тешко оружје ги гранатираа селата во споменатите региони, подготвуваа заседи на припадници на ОНА, лишуваа од слобода осомничени за учество и соработка со ОНА, преземаа активности против цивилното население (киднапирање, лишување од слобода, протерување од местото на живеење итн.). Во кризните региони и околу нив, беа воведени полициски пунктови.

Голем број лица ги напуштија своите живеалишта во кризните региони и се сместуваа како бегалци во други држави или како внатрешно раселени лица во други региони на земјата.

На двете страни имаше човечки жртви (меѓу кои и цивилно население), а во регионите опфатени со конфликтот направена е

материјална штета врз домовите и имотите на населението од овие краишта и уништени се објекти од верско и културно-историско значење.

Конфликтот започна во селото Танушевци, Скопско, некаде кон средината на февруари 2001 и набргу се прелеа во тетовските села, во делови од градот Тетово, во липковскиот регион - кумановско, и во некои села од скопскиот регион (Арачиново, Радуша и Љуботен).

Албанското население им даваше целосна морална и материјална помош и поддршка на борците на ОНА, додека македонското население целосно ги поддржуваше АРМ и полицијата. Сепак, немаше директни судири меѓу цивилното население што придонесе граѓанската војна во Македонија да биде избегната.

Во текот на конфликтот армијата и полицијата гранатираа многу албански села. Како резултат на овие воено-полициски акции, загинаа многу цивили Албанци, како на пр. цели семејства во с. Слупчане и во липковскиот крај. Масакрите на полицијата и на армијата продолжија во с. Љуботен, во скопската населба Чаир и на многу други места. Особено шокантен и потресен момент за Албанците беше монтираното убиство на таткото и синот пред телевизиските камери до градскиот стадион во Тетово.

Иако со конфликтот беа зафатени само северниот и северозападниот дел од Р. Македонија, тој се рефлектираше на целата територија. Раселените лица од кризните региони беа сместувани кај своите роднини и пријатели и во колективните центри организирани од државата. Под влијание на настаните во кризните региони, дел од македонското население го изрази својот револт преку палење и уништување на верските објекти и приватниот имот на муслиманите во Прилеп и Битола.

Ситуацијата стана критична поради опасноста од проширување на конфликтот на целата територија на државата, а особено во дебарско, кичевско, струшко и гостиварско, каде живеат голем број Албанци.

Дел од македонското население беше мобилизирано во редовите на резервниот армиски и полициски состав. Голем број Македонци доброволно се пријавуваа за одбрана на татковината.

Во овој период државата со закон воведо воен данок што дополнително ја влоши економската состојба на населението.

РЕФЛЕКСИИ ВРЗ ДРУГИТЕ РЕГИОНИ ВО ЗЕМЈАТА

Другите региони на земјата ги зафати бран на внатрешно раселени лица што ги напуштија кризните региони. Истовремено, од различни региони се регрутираа доброволци како во редовите на безбедносните сили, така и во редовите на ОНА. Во деловите од земјата, кои не беа непосредно опфатени со вооружениот конфликт, се случиле напади врз верски, културно-историски објекти и имоти на граѓани од исламска вероисповед, а имаше и бомбашки напади врз имоти на граѓани.

На територијата на целата држава се чувствуваат последици на економски план, а поради дефицит на буџетот воведени беа и нови давачки.

Конфликтот имаше различни влијанија врз регионите кои не беа директно зафатени од него. Во тоа време бевме сведоци на перманентно насилство што го вршеа Македонците врз Албанците, особено, во деловите од земјата каде што Албанците беа во малцинство. Во Прилеп и во Битола се палеа нивните куќи, дуќани и џамии со цел тие да се иселат од своите огништа. Секаде каде што живееја Албанци беа поставувани полициски пунктови за нивна контрола и малтретирање.

Исто така, во овој период се појави апсурдната идеја на Македонската академија на науки и уметности (МАНУ) за размена на население и територии.

УЛОГАТА НА ПАРЛАМЕНТОТ, ВЛАДАТА, ПОЛИЦИЈАТА И ВОЈСКАТА ВО ТЕКОТ НА ВООРУЖЕНИОТ КОНФЛИКТ

По започнување на вооружениот конфликт, пролетта 2001 година, Парламентот и Владата, во кои партиципираа македонските политички партии ВМРО-ДПМНЕ и ЛДП и албанската партија ДПА, заедно со полицијата преземаа соодветни одбранбени вооружени акции за одбрана на територијалниот интегритет и суверенитет на Република Македонија. Меѓутоа, како што течеше конфликтот, се помалку можеше да се контролираат воено-герилските акции на ОНА и малтретирањата што таа ги вршеше врз цивилното македонско население.

Владата делуваше некоординирано, премиерот беше немоќен и инсистираше да се прогласи воена состојба, заради легитимно вклучување на армијата во борбата против ОНА. Бидејќи Парламентот не прогласи воена состојба, одбраната на земјата ѝ беше препуштена единствено на полицијата, која ниту технички, ниту кадровски беше доволно опремена. За поефикасна одбрана на земјата беше формирана единицата за специјални интервенции "Лавови".

Државниот врв не настапуваше координирано (беа дадени контрадикторни оценки и изјави со спротивставена содржина од страна на претседателот на државата, премиерот и одделни министри во владата). Во текот на конфликтот Парламентот се состана само двапати. На парламентарната сесија се дискутираше за конфликтот, меѓутоа не е прогласена воена состојба. И покрај ова во текот на конфликтот беше употребена војската.

Полицијата и војската беа ангажирани уште од самиот почеток на вооружениот конфликт. Во нивните операции не учествуваа припадниците на безбедносните сили од албанската националност. За да ги засили своите редови, полицијата формираше специјална единица „Лавови“, составена претежно од доброволци.

Македонското население ги доживуваше безбедносните сили како бранители на земјата, за разлика од албанското население, кое на нив гледаше како на деструктивни сили со чија помош само се продолжува вооружениот конфликт.

Во текот на конфликтот, Парламентот, како највисок законодавен орган на РМ не можеше да ја контролира ситуацијата и да воспостави етничко балансирање, туку напротив, се стави на страната на македонските политички елити.

Со донесување на законот за плаќање на воен данок, Парламентот, всушност, овозможи парите на сите граѓани да се употребат исклучиво за дејствувањето на македонските безбедносни сили.

Со одлука на Владата, во рамките на МВР, на чие чело стоеше Љубе Бошковски, беше формирана единицата за специјални интервенции "Лавови", составена исклучиво од етнички Македонци.

ПРИДОНЕСОТ НА МЕЃУНАРОДНАТА ЗАЕДНИЦА ВО ТЕКОТ И РАЗРЕШУВАЊЕТО НА ВООРУЖЕНИОТ КОНФЛИКТ

Во споменатиов период, меѓународните фактори се јавија во улога на арбитер обидувајќи се да изнајдат решение за да се спречи ескалацијата на состојбите – избувнување на граѓанска војна во Р Македонија. Под нивен притисок, а со цел побрзо разрешување на конфликтот, во земјата беше формирана Влада на т.н. широка коалиција, во која, освен постоечките политички партии, влегоа и партиите СДСМ и ПДП.

Меѓународната заедница постојано испраќаше свои политички претставници како посредници меѓу завојуваните страни. Еден од нив беше и високиот претставник на ЕУ, Хавиер Солана, кој постојано вршеше притисок врз македонските политички структури. Како резултат на тоа дојде до потпишување на Охридскиот рамковен договор на 13 Август 2001 година. Договорот беше потпишан од лидерите на четирите водечки политички партии на Македонците (ВМРО-ДПМНЕ и СДСМ) и на Албанците (ДПА и ПДП), од претседателот на Републиката, Борис Трајковски, и од претставниците на меѓународната заедница како гаранти за неговата имплементација.

Меѓународната заедница беше активно присутна од почетокот на вооружениот конфликт, иако нејзиниот настап не беше изедначен. Во почетокот ги осудуваше активностите на ОНА и ги прогласуваше за терористички, а потоа бараше Владата и Парламентот да ги земат предвид нивните барањата.

Под влијание на меѓународната заедница се формира и пошироката коалициска влада составена од четирите најголеми политички партии, во која, освен дотогашните ВМРО-ДПМНЕ и ДПА, влегоа и СДСМ и ПДП.

Преку свои посредници именувани од ЕУ и САД, меѓународната заедница учествуваше во формулирањето на Рамковниот договор и го поттикнуваше неговото потпишување. Веднаш потоа, следеше и стационарање сили на НАТО на територијата на Република Македонија.

Бидејќи двете завојувани страни немаа јасна визија и моќ како да се справат со безизлезната ситуација во земјата, меѓународниот фактор беше принуден директно да се инволвира во разрешување на конфликтот.

Под притисок на меѓународната заедница (ЕУ, САД и НАТО) беше создадена Владата на т.н. широка коалиција, составена од четирите најголеми политички партии на Македонците (ВМРО-ДПМНЕ и СДСМ) и на Албанците (ДПА и ПДП). Владата функционираше хаотично и некоординирано и не успеваше да го запре конфликтот. Меѓународната заедница, преку нејзините претставници Ф. Леотар и Џ. Пердју, ја принуди власта да седне на преговарачка маса и го издејствува Охридскиот рамковен договор, кој му стави крај на воениот конфликт во Македонија.

ЗАВРШУВАЊЕ НА ВООРУЖЕНИОТ КОНФЛИКТ И ЗНАЧЕЊЕТО НА РАМКОВНИОТ ДОГОВОР ОД ОХРИД

Одредбите на овој договор, кој Македонците го сметаа за неправеден, донесен на сила и под притисок на меѓународните фактори, беа имплементирани во Уставот на Р. Македонија. Уставните промени беа особено неповолни за Македонците, додека за Албанците значеа добивање статус на втор конститутивен народ во државата, и можност за идна федерализација на Македонија.

И покрај уставните промени, кои беа во полза на Албанците, проблемите меѓу Македонците и Албанците не беа надминати. Албанците не само што инсистираа на брзо спроведување на одредбите од Рамковниот, туку и понатаму истапуваат со нови и нови барања во врска со нивните "права и слободи".

Вооружениот конфликт заврши со потпишување на Рамковниот договор во Охрид. Тоа е политички договор склучен меѓу лидерите на четирите најголеми партии во Република Македонија: ВМРО-ДПМНЕ, СДСМ, ДПА и ПДП. Со Договорот беше предвидено да се донесат Амандмани на Уставот и да се внесат промени во законите со цел да се зголемат правата на албанската заедница во Република Македонија.

Со законските и структурните промени во државата треба да се регулира: употребата на албанскиот јазик како втор службен јазик; да се обезбеди правична застапеност на припадниците на етничките заедници во органите на власта; да се изврши децентрализација на државата итн. Истовремено е договорено да се собере нелегалното оружје во земјата, да се амнестираат учесниците во вооружениот конфликт и да се вратат внатрешно раселените лица.

На 13.8.2001 година четворицата лидери на партиите од широката коалиција, претседателот на државата Борис Трајковски и претставниците на меѓународната заедница го потпишаа Охридскиот рамковен договор.

Овој договор за Албанците претставуваше легитимирање на воените успеси и остварување на нивните дамнешни цели за стекнување рамноправен статус - втор конститутивен народ во државата.

ВЛИЈАНИЕТО НА ВООРУЖЕНИОТ КОНФЛИКТ ВРЗ ГЛОБАЛНИТЕ ДЕМОКРАТСКИ ДВИЖЕЊА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Конфликтот негативно се одрази на меѓуетничките односи во државата, на демократските процеси во целина, и особено на развивање на чувството на соживот како прифатливо решение.

Истиот ќе биде причина за успорување на процесите на интеграција на Република Македонија во евроатланските структури, ЕУ и НАТО.

Со вооружениот конфликт се нарушени голем број базични човекови права и слободи, а нарушен е и еко-системот.

Како резултат на постигнатиот договор, кој доведе до промени во Уставот на Република Македонија, започната е децентрализација на власта и управувањето во земјата и заземена е граѓанска ориентација на државата со која се потенцира нејзиниот мултиетнички и мултикултурен карактер.

Иако конфликтот ги забави демократските процеси во земјата и уште повеќе ги влоши меѓуетничките односи, сепак, за Албанците тоа беше единствениот начин да им покажат на Македонците дека дотогашниот модел на управување со државата беше погрешен.

Потпишувањето на Рамковниот договор и неговото имплементирање во Уставот на Р. Македонија за Албанците значи нова страница во нивното живеење во Македонија.